

Commissie
van Toezicht
Ruiselede

JAARVERSLAG
COMMISSIE VAN TOEZICHT
BIJ DE GEVANGENIS TE RUISELEDE

JAAR 2020

Jaarverslag van de Commissie van Toezicht
van Ruisselede
Jaar: 2020

A : De leden van de Commissie van Toezicht
Cc : Het centraal Secretariaat van de CTRG

I. De Commissie van Toezicht

Het CvT-Ruisselede is opgestart op 1 september 2019.

Bij het in werking treden van de nieuwe regeling inzake het toezicht op de gevangenen, heeft de CTRG er voor geopteerd een afzonderlijke Commissie van Toezicht in te stellen voor het PLC Ruisselede.

Voordien was er géén zelfstandig Commissie van Toezicht in Ruisselede, en werd het PLC-Ruisselede opgevolgd door de Commissie van Toezicht van de penitentiaire instelling van Brugge.

A. Samenstelling

Op 31/12/2020 bestaat het CvT-Ruisselede uit 8 leden :

Guido Leflot : Voorzitter
Johan Baeke : Ondervoorzitter – Arts CVT
Michèle Van Parys : Secretaris
Willem Van Parys: Commissielid
Lut Vande Velde : Commissielid
Linsey Quintyn : Commissielid
Patrick Grassi : Commissielid (aanstelling 16/01/2020)
Brigitte Smessaert: Commissielid (aanstelling 20/08/2020)

De klachtencommissie gevormd op 01/10/2020, bestaat uit 3 leden:

Guido Leflot : Voorzitter
Willem Van Parys: Lid
Patrick Grassi : Lid

B. Functioneren

De commissie heeft haar maatschappelijk toezicht uitgeoefend op basis van de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden als genoemd in de basiswet van 12 januari 2005. Gedurende 2020 werd het werk van de commissie van toezicht sterk beïnvloed door de coronapandemie en de beperkingen die daarmee gepaard gingen.

Gebruikelijk komt het CvT-Ruislede maandelijks samen op de eerste maandag van de maand. Deze vergadering gaat meestal door in het PLC-Ruislede waar de directie van het PLC telkens een vergaderruimte met koffie ter beschikking stelt. De agenda voor de vergaderingen wordt in overleg tussen secretaris en voorzitter samengesteld. De notulen worden door de secretaris opgemaakt en in de volgende vergadering besproken en goedgekeurd, waarna deze worden overgemaakt aan het CTRG.

Als gevolg van de Corona-pandemie vonden de vergaderingen gedurende 2020 slechts vier maal fysiek plaats, de overige maanden verliepen de vergaderingen online met het programma Teams.

Eén van de maandelijks agendapunten is de aanstelling van de maandcommissaris(sen) van de komende periodes, die de maandbezoeken in de instelling uitvoert. De arts van ons CvT stond er op een zeer voorzichtige houding aan te nemen tov betreding van het PLC (open gevangenis!) om geen risico tot besmetting COVID door te geven of op te lopen. De commissie volgde deze aanbeveling en beperkte tijdens de bezoeken de toegang tot de gemeenschappelijke lokalen van de gedetineerden. Eveneens werd de frequentie van de bezoeken noodgedwongen gedurende enkele maanden verminderd naar eens per 14 dagen ipv wekelijks. De contacten per mail of telefoon werden verhoogd. De bezoeken gebeuren meestal door één maandcommissaris.

De samenwerking tussen het CvT en de directie van het PLC-Ruislede verloopt vlot en constructief. Ook het overige personeel toont een open houding en faciliteert de bezoeken tegemoetkomend, en verleent toegang tot alle lokalen. Bij het betreden van het PLC wordt de sleutel van de brievenbus van het CvT aan de maandcommissaris overhandigd, evenals een sleutel/loper die toegang verleent tot alle lokalen van de instelling.

De directie van het PLC zou in 2020 op regelmatige basis uitgenodigd worden om op het CvT-maandoverleg vragen van de CvT-leden te beantwoorden, of specifieke onderwerpen te verduidelijken, dit ging, opnieuw door de Corona-maatregelen, niet door.

Maandelijks zou de voorzitter van het CvT een opvolgingsgesprek hebben met de directie. De organisatie en het verloop hiervan verliep vlot en constructief, de laatste maanden werden deze contacten voornamelijk per mail gelegd uit voorzorgsmaatregelen ivm Corona-besmettingen.

Tijdens het overleg in maart werd een toelichting gegeven door en van de werking binnen het PLC van

- De dienstverlening van de Vlaamse gemeenschap
- het VLOT.
- Het activiteitenteam

Bij deze gelegenheid werd de werking van onze commissie aan de hand van een powerpoint presentatie uiteen gezet aan de aanwezigen.

Tot op heden werden gestructureerde contacten met dienstverlenende instellingen en andere stakeholders niet verder georganiseerd, dit stond nochtans op de planning, maar wegens Corona-maatregelen werd dit on hold gezet.

Het gedetineerden-overleg werd door een commissielid bijgewoond als neutraal waarnemer. Dit naar aanleiding van de vaststelling door het CVT dat dit overleg een tijd opgeschort geweest was. Wij stellen vast dat de werking van het gedetineerdenoverleg sindsdien opnieuw op frequente basis gebeurt.

November 2020 werden de brochures, flyers en affiches voor het CvT en de klachtencommissie door de CTRG opgemaakt, verspreid in het PLC, deze nemen een centrale plaats in in de leefruimte van de gedetineerden.

Mede door de corona-maatregelen verloopt de samenwerking en verstandhouding tussen de commissieleden minder vanzelfsprekend. Het is zoeken naar een evenwicht in reactief en pro-actief optreden, en afbakening van thema's die onder de aandacht dienen gebracht te worden. Het systeem van teleconferenties is echter niet het meest handige medium om een soort teaminterview te houden. Het voornemen was om zodra de situatie het toelaat om opnieuw face to face te overleggen, deze situatie uit te klaren.

Blijft de uitdaging voor de leden van het CvT om in de toekomst een overzicht te behouden op de aanhangig gemaakte thema's en om op een meer gestructureerde en omvattende wijze onderzoek te doen naar de vele aspecten van de gevangenenbejegening en dit binnen de voorziene tijd voor een vrijwilligerskader én door gebruik te maken van de formulieren door het CTRG voorgesteld.

De contacten en correspondentie tussen de CvT-leden onderling en met het CTRG verliep quasi volledig via E-mail en een gemeenschappelijk platform one-drive, hetgeen qua veiligheid en privacy niet optimaal is. Hopelijk kan hiervoor in de loop van het eerste semester 2021 een oplossing geboden worden door de opstart van Sharepoint. Teneinde de beschikbare informatie optimaal ter beschikking te stellen van alle CvT-leden werd ondertussen verder voorlopig gebruik gemaakt van de gemeenschappelijke databasis op one-drive.

Acties georganiseerd door CTRG:

Vormingen

- Febr: Vorming over de basiswet
- Juni: Infosessie artsen CvT
- Aug: twee sessies digitale vorming klachtencommissie

- Nov: dag van de CvT

Onderzoek:

- Nov: onderzoek naar gebruik van straf- en beveiligingscellen 1^e deel

Werkgroep :

- Werkgroep jaarverslag
- POC (point of contact) ifv opstart Sharepoint

C. Behandeling van verzoeken van gedetineerde personen / Bemiddeling

De contacten met gedetineerden ontstaan voornamelijk tijdens de wekelijkse on-site bezoeken van de maandcommissarissen door spontane initiatieven, hetzij van de maandcommissaris(sen) zelf hetzij van de gedetineerden. Er wordt zowel pro-actief als reactief gewerkt. Tijdens onze voorbije werking zijn we er in geslaagd om bekendheid te verwerven onder de gedetineerden, en worden we dan ook regelmatig aangeklampt voor een praatje. Op die manier wordt de sfeer in het PLC opgesnoven en kunnen we eventuele spanningen detecteren. De gedetineerden waarderen onze tussenkomsten ten zeerste, men stelt vertrouwen in ons optreden. Vertrouwelijke gesprekken kunnen, indien gewenst, doorgaan in een daarvoor geschikt (advocaten)lokaal. De bezoeken gebeuren meestal door één commissielid.

Het PLC beschikt over één brievenbus waar de gedetineerden een bericht kunnen achterlaten. Deze is geplaatst in een ruimte waar meerdere malen per dag doorgang is van gedetineerden en dus zeer toegankelijk. Tijdens het bezoek van de maandcommissaris wordt deze opengemaakt door de maandcommissaris. Het aantal schriftelijke contacten (via de lokale brievenbus) is toegenomen.

De thema's/ verzoeken die tijdens die contacten met gedetineerden aangekaart worden, worden opgenomen in het maandrapport van de maandcommissaris(sen) dat besproken wordt tijdens de eerstkomende maandvergadering. Naargelang de dringendheid van de oproep, neemt de maandcommissaris initiatief hetzij om bepaalde thema's verder te onderzoeken hetzij om de thema's/verzoeken ter bemiddeling aan te kaarten bij de directie.

Zonder afbreuk te doen aan de mogelijkheid van de maandcommissarissen om tijdens hun on-site-bezoeken zelf contact te nemen met de directie, is er maandelijks een overleg voorzien tussen de voorzitter van het CvT en de directie om de hangende thema's/ verzoeken aan te kaarten en mogelijke oplossingen te bespreken. De contacten met de directie worden gedocumenteerd en gerapporteerd tijdens het eerstvolgende maandoverleg.

Ingeval een thema/verzoek de bevoegdheid van het CvT overschrijdt wordt contact opgenomen met de dagelijkse leiding van het CTRG met vraag voor advies.

Alle aangekaarte thema's/verzoeken worden zo goed als kan opgenomen in een verslag én in het gemeenschappelijk opvolgingsdocument dat gebruikt wordt door de opeenvolgende maandcommissarissen als werkdocument en als reminder voor de openstaande acties en/of opvolgingen. Deze document zijn door de leden te vinden op de one-drive

D. De Commissie in cijfers

- a. *Aantal maandelijkse vergaderingen* : 10: maandelijks op de éérste maandag van de maand. In juli en september ging de vergadering niet door
- b. *Aanwezigheid van de leden tijdens de maandelijkse vergaderingen* : quasi 100% (uitzonderlijke afwezigheden bestonden uit verontschuldigheden)
- c. *Aantal bezoeken in de penitentiaire inrichting*: 25
- d. *Aantal ingediende verzoeken van gedetineerde personen in brievenbus*: 12
- e. *Aantal bemiddelingen*

II. De penitentiaire inrichting – Gevangenis van Ruisselede

A. Werking

Het PLC is een open inrichting, bedoeld voor veroordeelden (geen verdachten of geïnterneerden), die

- niet vluchtgevaarlijk zijn,
- in groepsverband kunnen leven en
- kunnen werken in het landbouwcentrum of in de werkplaatsen op het domein.

Dankzij een aangepast open regime kunnen de gedetineerden zich voorbereiden op hun terugkeer naar de maatschappij (re-integratie).

Dat regime is gebaseerd op een aantal pijlers:

- verplichte tewerkstelling in de huishoudelijke diensten, op het landbouwbedrijf of in de werkplaats
- medicatie- en drugsvrij leven
- leven in gemeenschap
- goede contacten met de familie
- nultolerantie inzake agressie

Aan de gevangenis is een landbouwbedrijf verbonden met een veestapel voor melkproductie. De totale oppervlakte van het domein is 145 hectare.

Gedetineerden komen nooit rechtstreeks in het PLC terecht. Na hun definitieve veroordeling wordt bekeken of zij geschikt zijn om in een open gevangenis te verblijven en worden zij overgebracht uit een gesloten inrichting.

Sinds 1995 heeft het PLC Ruisselede een project gericht op druggebruikers: “B-Leave”. Via vorming, therapie en sport wordt de gedetineerde voorbereid op een drugsvrij leven.

Sinds 2000 is er een samenwerkingsverband met de VDAB en Gits, met het oog op een beroepsgerichte opleiding.

In februari 2010, startte het PLC in samenwerking met Fides Beernem een pre-therapiegroep op met de naam “Uitweg”.

Die richt zich op gedetineerden met een seksuele problematiek. Deze pre-therapie is een voorfase van de echte therapie. Tijdens wekelijkse groep sessies praten begeleiders met gedetineerden over hun problemen en moedigen hen aan om verder therapie te volgen na hun detentie. (BRON: jaarverslag 2018 VOLT)

B. Opmerkelijke gebeurtenissen / belangrijkste veranderingen binnen de inrichting

Alhoewel de accommodatie van het PLC Ruislede, met uitzondering van de kantoorruimtes, sterk verouderd is en moet vernieuwd worden, zijn de ver/nieuwbouwwerken nog niet aangevat. Ondertussen blijft de verouderde en niet langer aangepaste infrastructuur operationeel. Het voornaamste infrastructuurprobleem in Ruislede situeert zich op het vlak van de persoonlijke slaapruidtes van de gedetineerden. Het merendeel van de slaapruidtes onder de vorm van zgn. 'chambrettes' bevinden zich in één open ruimte op de eerste verdieping van een verouderd gebouw zonder moderne veiligheidsvoorzieningen. De chambrettes zijn opgetrokken in hout. Heel strenge maatregelen om brand te voorkomen blijven gehandhaafd. Gezien het leven er zich niet op cel maar in gemeenschappelijke ruimten voltrekt, is er behoefte aan een 'stille' ruimte, om rustig een boek te lezen of brief te schrijven. Daar kan momenteel niet aan tegemoet gekomen worden, er zijn geen ruimtes meer vrij.

Plannen om met de nieuwbouw van start te gaan liggen op tafel. Het voorziene perceel voor de nieuwbouw situeert zich aanpalend aan het domein, op een stuk grond dat nu als sportterrein wordt ingezet. De capaciteit zou opgetrokken worden tot 96 gedetineerden, er zou in groepen van maximum 15 personen geleefd worden. Een precieze datum kan echter nog niet in het vooruitzicht gesteld worden. De bestaande gebouwen zouden een tweede leven krijgen met een andere invulling, ook de historische hoeve blijft in gebruik.

In 2020 deden er zich geen ontsnappingen noch zelfmoorden voor.

Het regime werd niet noemenswaardig gewijzigd, afgezien van het toepassen van de instructies door DG EPI opgelegd ten gevolge van de COVID-maatregelen.

Nationale stakingsdagen:

- 4 dagen in januari nl. 26,27,28 en 31
- 6 dagen in februari nl. 7,13,14,20,21 en 24
- 3 dagen in maart nl. 5,6 en 20
- 3 dagen in september nl. 22,23 en 28
- 5 dagen in oktober nl. 5,6,7,12 en 13

Op deze dagen was geen bezoek mogelijk, door herschikking van het personeelsrooster was er geen nood aan externe ondersteuning

C. De penitentiaire inrichting in cijfers

a. Gevangenisbevolking (maand per maand)

Maximum capaciteit: 60: 56 gedetineerden + 4 beperkte detentie

Enkel mannelijke gedetineerden, veroordeelden, geen geïnterneerden

In het voorjaar werd de ruimte waar personen met beperkte detentie verblijven gedeeltelijk gerenoveerd wegens vochtproblemen. Zodoende werden deze plaatsen tijdelijk niet ingevuld.

Tijdens de eerste golf COVID19, kregen sommige gedetineerden verlof, er was daardoor een onderbezetting.

Van overbezetting is nooit sprake.

b. Aantal personeelsleden (maand per maand)

Rechtstreeks op te vragen bij gevangenisdirectie of hoofdbestuur, we beschikken niet over de voortdurend wijzigende gegevens

III. Het toezicht

Terugkerende onderwerpen:

- Niet medisch geschoold personeel krijgt opdracht medicatie te verdelen
- Prijzen kantine worden te hoog bevonden
- Gebrek aan transparantie sociale kas
- Vraag naar meer uren tewerkstelling
- Lage lonen en gebrek aan transparantie omtrent gepresteerde uren
- Vaak te lang wachten op doorstorten van lonen, overdracht van gelden
- Vaak te lang wachten op verkrijgen rekeninguittreksels
- Te beperkte mogelijkheid in uren tot telefoneren
- Te beperkte mogelijkheden televisie kijken en keuzes programma's
- Ontevredenheid beschikbaarheid en transparantie werking PSD
- Behoefte aan stille ruimte
- Heropstarten gedetineerdenoverleg
- Medische opvolging van gezondheidsklachten kan beter

Eenmalige kwesties:

- Schoonmaken van rokersruimte als niet roker
- Gedetineerdendossier privacy geschonden door poetsdienst

Goede praktijken:

- b-leave project
- bij 1/3 van de populatie detentieplan beschikbaar: (voorlopig) instrument werd ontwikkeld door medewerkers van het B-leave project
- zeer beperkt gebruik straf/isolatiecel
- project interne opvang,: het opvangteam voorziet actief in de collegiale opvang van personeel dat, in de uitoefening van haar functie, geconfronteerd wordt met een ingrijpende ervaring ten gevolge van een, al dan niet opzettelijke, vorm van verbale of non-verbale agressie van een gedetineerde
- voeding: kwaliteit en hoeveelheid wordt telkens zeer goed bevonden
- goede samenwerking staf/personeel met CvT: commissieleden kunnen rekenen op volledige bereidwillige medewerking

IV. Advies en informatie voor de CTRG

V. Conclusie(s)

Het staat buiten kijf dat het jaar 2020 zal geboekstaafd staan als het jaar van de pandemie COVID 19, met grote gevolgen en beperkingen voor de hele maatschappij.

De voornaamste betrachting in het PLC was het risico op verspreiding van het virus binnen de inrichting zo klein mogelijk te houden. Het PLC is daarin geslaagd: bij geen enkele gedetineerde werd een corona-besmetting vastgesteld. Dit was een enorme uitdaging. Het consequent volhouden van preventiemaatregelen en de inspanningen van alle medewerkers heeft geloond. Gedetineerden en medewerkers werden gemotiveerd door de directie. De noodzaak om de beperkingen toe te passen werd zorgvuldig uiteengezet aan de gedetineerden zodat de meeste onder hen begrip konden opbrengen voor de opgelegde maatregelen.

Het CvT heeft zijn werking moeten aanpassen en heeft niet alle plannen kunnen verwezenlijken, deze worden meegenomen naar 2021:

Volgende doelstelling voor het komende jaar (mits mogelijkheid gezien COVID) staat op de agenda:

- persoonlijke voorstelling door leden CVT aan de gedetineerden.

Dit verslag is opgesteld door Michèle Van Parys, secretaris van de commissie van toezicht Ruisselede, na te zijn voorgelegd aan de leden van de commissie, vastgelegd op 14 maart 2021.